

PREDBEŽNÁ INFORMÁCIA
(podľa § 9 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov)

1. Pripravovaný právny predpis:

Návrh Občianskeho zákonníka

2. Základné ciele právnej úpravy:

Cieľom novej právnej úpravy je:

- zmodernizovať občianske právo, prispôbiť ho dnešným potrebám a zaviesť chýbajúce inštitúty,
- zjednotiť podstatnú časť úpravy občianskoprávných vzťahov, odstrániť duplicitu úpravy a presunúť úpravu z osobitných zákonov do Občianskeho zákonníka všade tam, kde to dáva zmysel,
- sprehľadniť a vyjasniť systém občianskeho práva, lepšie prepojiť úpravu, ktorá zostane v osobitných zákonoch s úpravou Občianskeho zákonníka, vyjasniť vzťahy medzi nimi a zjednotiť terminológiu,
- zaviesť jednotnú metódu regulácie súkromnoprávných vzťahov a
- posilniť osobnú slobodu a súkromnú autonómiu jednotlivca.

3. Zhodnotenie súčasného stavu:

Občianske právo je odvetvím práva, ktoré sa bytostne dotýka každého jedného človeka. Upravuje rodinné a statusové otázky, reguluje následky bežných, ale aj zásadných majetkových rozhodnutí v živote človeka. Či už si niečo požičiame od suseda alebo banky, niekomu hoc aj nechtiac spôsobíme škodu, chceme určiť, na koho prejde náš majetok po našej smrti, chceme vlastniť či prenajímať nehnuteľnosť, všetko ide o otázky, ktoré spadajú práve do občianskeho práva. Jeho kvalitná štruktúra a obsah sú preto nevyhnutné na to, aby všetky tieto vzťahy fungovali riadne a správne, a aby boli v prípade sporov súdne rozhodnutia predvídateľné. Dobrá, zrozumiteľná a prehľadná úprava občianskeho práva tak zabezpečuje v medziľudských vzťahoch právnu istotu – a tým je do istej miery predpokladom pre pokojné a nekonfliktné spolunažívanie v našom spoločenstve.

V súčasnosti platný Občiansky zákonník bol prijatý v roku 1964, a to s obsahom poplatným dobe svojho vzniku. Bol vystavaný okolo typických situácií socialistického života, čo sa prejavilo v neprirodzene zúženom právnom priestore pre slobodné rozhodovanie o vlastných záležitostiach. Dôsledkom tak bola nielen stručná právna úprava, ktorá opomínala mnohé z klasických právnych inštitútov, ale aj príliš zjednodušujúci pohľad na právo ako na systém mantinelov pre realizáciu širokej slobody jednotlivca. Hoci v priebehu času boli niektoré jeho nedostatky odstránené, aj naďalej ostáva Občiansky zákonník v mnohých smeroch predpisom len pre základné, typové prípady. V dnešnej dobe, ktorá je charakterizovaná zložitou spoločenských a ekonomických vzťahov, však už takýto predpis nestačí. Jeho nedostatočná a príliš zovšeobecňujúca úprava totiž neraz buď neponúka žiadne riešenia pre komplikované situácie súčasného zložitého sveta alebo vedie k neuspokojivým riešeniam, ktoré už nezodpovedajú dnešným potrebám.

Súčasný Občiansky zákonník bol zároveň aj prejavom snahy o dekodifikáciu občianskeho práva. Občiansky zákonník sa zúžil len na úpravu potrebnú pre zabezpečovanie základných potrieb občanov. Tento stav v značnej miere pretrváva dodnes, keď vidíme, že úprava mnohých

čisto občianskoprávných vzťahov je obsiahnutá v osobitných zákonoch. Najvýraznejšie sa to prejavuje v duálnej úprave súkromnoprávných záväzkov obsiahnutej jednak v Občianskom zákonníku a jednak v Obchodnom zákonníku. Dôsledkom je, že Občiansky zákonník do značnej miery stratil svoje postavenie zjednocujúceho predpisu občianskeho práva. Osobitné zákony nie sú vždy dostatočne prispôsobené úprave Občianskeho zákonníka, čo vedie k určitej rozpornosti v prístupe k regulácii občianskoprávných vzťahov. Zároveň tento stav umožňuje zákonodarcovi benevolentnejšie zmeny právnej úpravy, pri ktorých sa nedostatočne prihliada na jednotu systému občianskeho práva. Dôsledkom je to, že aplikácia práva sa stáva čoraz ťažšou a súdne rozhodnutia menej predvídateľnými.

Aby sa tento nepriaznivý stav – prejavujúci sa v nečitateľnosti a nepredvídateľnosti tak právnej úpravy, ako aj jej aplikácie – odstránil, na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky už niekoľko rokov prebieha rekodifikačný proces. Jeho úlohou je preskúmať doterajšie výsledky rekodifikačných komisií, nadviazať na ne a s využitím ich doterajších výstupov a výsledkov diskusií pripraviť návrh nového Občianskeho zákonníka.

Výsledkom by mali byť nový Občiansky zákonník ako centrálny predpis súkromného práva so širokým záberom, ktorý v sebe obsiahne úpravu čo najväčšieho rozsahu súkromnoprávných vzťahov, čím sa zabezpečí jednotnosť a prehľadnosť systému. Táto centrálnosť a jednotnosť bude zároveň viesť k tomu, aby sa k prípadným zmenám pristupovalo citlivo spôsobom, ktorým sa zabezpečí súdržnosť a spojitosť systému občianskeho práva.

4. Spôsob zapojenia verejnosti do prípravy právneho predpisu:

Verejnosť sa môže zapojiť do prípravy právneho predpisu formou zasielania podnetov, či návrhov v intenciách vecného zamerania podľa bodu 2.

Vaše podnety a pripomienky očakávame na adrese: szbd@szbd.sk do 31.5.2025

Kontaktné údaje:

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
sekcia legislatívy
Račianska 71
813 11 Bratislava

email: rekodifikaciaOZ@justice.sk

5. Predpokladaný termín začatia pripomienkového konania:

August 2025